

Svensk Vindenergis synpunkter på SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Artskyddsutredningens betänkande.

Våra utgångspunkter

Svensk Vindenergi är en branschförening för företag som arbetar med vindkraft. Våra medlemmar har svarat för merparten av de satsningar som ökar vindkraftsproduktionen med 33 TWh under perioden 2017-2024 och som bidragit till att nå utbyggnadsmålet inom elcertifikatsystemet nära tio år i förtid.

Hotet från klimatförändringen är akut. Vi befinner oss i ett läge där hela världen måste ställa om. Den biologiska mångfalden är nära kopplad till klimatet. Höjda temperaturer och förändrade väderförhållanden kommer att försämra livsbetingelserna för många arter om vi inte skyndsamt fasar ut fossila bränslen och ersätter dem med produktion av el från förnybara källor. [Svenska Naturskyddsföreningen](#) bedömer att vindkraften kan fyrdubblas i Sverige utan att det sker på bekostnad av biologisk mångfald och artrikedom.

Sverige kan snabbt minska utsläppen genom en kraftfull utbyggnad av förnybar elproduktion, elektrifiering av industrin och transporterna, effektivisering samt satsningar på bland annat batterier och vätgas. Förutsättningarna att lyckas med omställningen är goda. Vi har bland världens bästa möjligheter att bygga ut förnybar el till rimliga kostnader, en industri i framkant när det gäller vätgasbaserad elektrifiering och Europas ledande batteritillverkare.

Motorn i omställningen är förnybar el med låg produktionskostnad. Vindkraften kan byggas ut snabbt, genererar omedelbar klimatnytta, pressar elpriset, stärker konkurrenskraften för svensk industri och gynnar elkonsumenterna.

Trots de uppenbara fördelarna återstår många hinder. Vår kartläggning av [vindkraftsansökningar 2014-2020](#) visar att endast 40 procent av totalt 5 784 ansökta och avgjorda vindkraftverk har beviljats tillstånd. Trenden är illavarslande för utsikterna att få fram så stora volymer el som kommer att krävas för att klara energi- och klimatomställningen.

Artskyddets tillämpning i Sverige är problematisk för markägare och företag eftersom reglerna är otydliga och tillämpningen oförutsägbar. EU-domstolens förhandsavgörande ”Skydda Skogen” från mars i år om en avverkning i Härryda kommun har ytterligare satt fingret på behovet av ökad tydlighet.

Mark- och miljööverdomstolens två avgöranden den 29 september 2021 (M13672-19 och M13636-19), där domstolen utifrån ”Skydda Skogen-målet” kommer fram till att 4 § artskyddsförordningen utformats i enlighet med de mer strikta förbud som återfinns i livsmiljödirektivet, utan att göra någon skillnad på fåglar och andra skyddade arter samt på olika fågelarter i populationsnivå, understryker än mer behovet av att den svenska lagstiftningen omgäende tydliggörs.

Det noteras i de två domarna att artskyddsutredningen föreslår att artikel 5 i fågeldirektivet och artikel 12 i livsmiljödirektivet genomförs med nya bestämmelser i 8 kap. miljöbalken som nära ansluter till respektive direktivs ordalydelse. Det noteras också att betänkandet är ute på remiss. Vi ser detta som en tydlig signal till regeringen att agera.

Våra viktigaste synpunkter

- Vi välkomnar och ställer oss bakom förslaget att fågeldirektivets och livsmiljödirektivets olika förbudsregler ska implementeras i separata bestämmelser. Det ger förutsättningar för att direktiven kan tillämpas som EU avsett.
 - I ljuset av EU-domstolens förhandsavgörande i målet ”Skydda Skogen”, som i allt väsentligt gäller tillämpningen av livsmiljödirektivet, förutses att med den nu föreslagna implementeringen kommer frågan om påverkan på fåglar att kunna hanteras på helt annat sätt än tidigare.
 - Artskyddsutredningen förslag innebär att en central del i överimplementeringen av fågeldirektivet, att förbudet mot att avsiktligt störa fåglar under deras häcknings- eller uppfödningstid, som enligt fågeldirektivet inte är ett förbud om det saknar betydelse för att uppnå syftet med direktivet, nu tydligt kan undanröjas. Motsvarande gäller möjligheten att undanröja överimplementeringen avseende parningsplatser och rastplatser.
 - När uppdelningen görs är det centralt att det varken skapas nya oklarheter eller införs nya begränsningar (vilket i viss del återfinns i utredningens förslag) som inte finns i EU-direktiven. EU-direktiven bör implementeras ordagrant och utan omskrivningar i separata bestämmelser.
- Förslaget att fågeldirektivets och livsmiljödirektivets olika förbudsregler ska implementeras i separata bestämmelser bör kunna genomföras skyndsamt av regeringen som en ändring direkt i artskyddsförordningen. Om så inte görs är det, givet Mark- och miljööverdomstolens ovan nämnda avgöranden, under alla förhållanden angeläget att regeringen skyndsammast möjligt går vidare med just detta förslag i ett separat lagstiftningsspår.
- I övrigt har vi svårt att se några förslag som stärker rättssäkerheten eller ger större förutsägbarhet för markägare och verksamhetsutövare.

Stockholm 2021-10-25

Daniel Badman
VD, Svensk Vindenergi

Tomas Hallberg
Tillståndsfrågor, Svensk Vindenergi